

Magdalena Grabołowska

Nauczyciel jako organizator procesu kształcenia

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 1,
21-22

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Magdalena Grabałowska
Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie

NAUCZYCIEL JAKO ORGANIZATOR PROCESU KSZTAŁCENIA

Praca dydaktyczno-wychowawcza w edukacji wczesnoszkolnej ma specyficzny charakter, a tym samym wymaga specjalnych kompetencji.

Nie każdy nauczyciel może być dobrym nauczycielem kształcenia zintegrowanego.

B. Niemierko stwierdził, że „przez wiele lat w pedeutologii, czyli w nauce o nauczycielu, poszukiwano istoty „powołania” do zawodu nauczycielskiego, cechy wyróżniającej nauczycieli, tajemnicy sukcesu w tym zawodzie. Rozważania na ten temat nie wniosły jednak wiele ani do teorii, ani do praktyki kształcenia nauczycieli”¹.

Nauczyciel kształcenia zintegrowanego odgrywa specyficzną i niepowtarzalną rolę. Od jego pracy zależy w dużym stopniu powodzenie w dalszej karierze dzieci, istotna jest postawa wobec szkoły jako instytucji edukacyjnej, wobec nauczycieli i obowiązków szkolnych. Już nigdy później nauczyciel nie odgrywa tak ważnej roli w rozwoju osobowości dziecka i nie jest tak ważnym autorytetem, a często wzorem do naśladowania. „Nauczyciel musi być po trosze brygadzystą, krytykiem, terapeutą, entuzjastą, trenerem i przedsiębiorcą, ale żadnym z nich w pełni”².

Mimo wielu uciążliwości tego zawodu nauczyciele wykazują duże zaangażowanie w pracę. Wielu nauczycieli pracując w tym zawodzie, angażuje wszystkie swoje siły, możliwości i umiejętności.

Trudność pracy w klasach I–III polega przede wszystkim na tym, że wymaga ona indywidualnego podejścia do każdego ucznia, konieczności codziennego dokładnego przygotowania się do zajęć, konieczności posiadania wszechstronnego wykształcenia (co wynika z istoty kształcenia zintegrowanego), odpowiedzialności za losy uczniów w ich karierze szkolnej.

Praca z dziećmi w młodszym wieku szkolnym, jeśli ma być celowa, to znaczy ma doprowadzić do efektów przez nas założonych, którymi są elementy osobowości dziecka możliwe do ukształtowania, musi oddziaływanie szkoły dostosować do potrzeb i właściwości rozwojowych dziecka 7–10-letniego. Będą to potrzeby ruchu, aktywności i działania, zabawy i rozrywki, posiadania grupy rówieśników i przebywania wśród nich, potrzeby przyjaźni i życzliwych kontaktów społecznych, poczucia bezpieczeństwa wśród najbliższych i w otoczeniu, zrozumienia i pomocy, informacji i zaspokojenia ciekawości oraz zachęty, uznania i wyróżnienia.

Zaspokojenie najistotniejszych potrzeb uczniów powinno być zasadą systemu wychowawczo-dydaktycznego. Właśnie te potrzeby muszą wyznaczać organizację życia i pracy w klasie, w szkole oraz formy pracy z dziećmi. Cz. Kupisiewicz pisze, że o skuteczności pracy dydaktyczno-wychowawczej decydują nie tylko stosowane w niej zasady i metody lecz również formy organizacyjne. Formy te są z kolei zdeterminowane przez cele i zadania kształcenia, liczbę uczniów objętych oddziaływaniem dydaktycznym, charak-

¹ B. Niemierko, *Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki*, Warszawa 1999, s. 50.

² Tamże, s. 52.

terystyczne właściwości poszczególnych przedmiotów nauki szkolnej, miejsce i czas pracy dzieci, wyposażenie szkoły w pomoce naukowe itp³.

Czynności dydaktyczno-wychowawcze nauczyciela i tok pracy uczniów są określone za pomocą odpowiedniego doboru, a w szczególności układu treści i formy planu metodycznego. Plan metodyczny może mieć formę autorską, podyktowaną potrzebami nauczyciela.

B. Niemierko twierdzi, że planowanie metodyczne „jest najbardziej twórczym składnikiem warsztatu dydaktycznego nauczyciela”⁴.

Treści kształcenia i wychowania, zawarte w planie metodycznym, pozwalają na kształtowanie u uczniów umiejętności poznawania zjawisk z różnych punktów widzenia (w aspekcie humanistycznym, matematycznym, przyrodniczym, estetycznym itp.) Dzięki temu zapewni się uczniom już w młodszym wieku szkolnym wielostronne poznawanie otaczającego ich świata.

Ważnymi czynnikami warunkującymi prawidłową organizację procesu dydaktyczno-wychowawczego w kształceniu zintegrowanym są środki dydaktyczne. Jednym z nich jest podręcznik dla ucznia. Dobór odpowiednich ćwiczeń będzie kształtował zainteresowania i motywacje uczenia się, sprzyjające opanowaniu wskazanego w programie zasobu wiedzy i umiejętności. Za pomocą podręczników nauczyciel będzie inspirował i organizował samodzielną pracę ucznia. W tym celu podręczniki będą sugerowały wykonanie pewnych ćwiczeń, przeprowadzenie określonych operacji i doświadczeń.

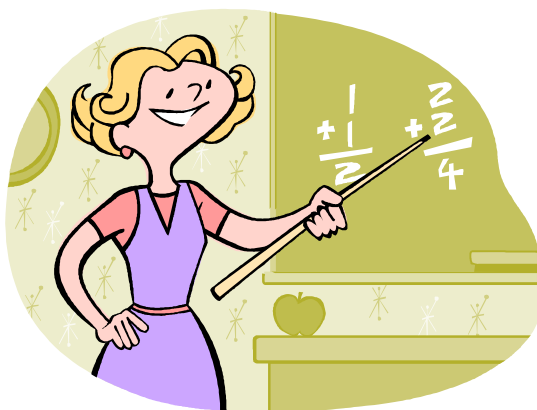
Do pełnej realizacji programów niezbędny jest również bogaty zestaw środków dydaktycznych w postaci pomocy graficznych, modeli, przeźroczy, filmów, nagrań, albumów, instrumentów muzycznych, przyrządów i narzędzi. W miarę możliwości powinny one być gromadzone w salach dla klas I–III.

Każdy nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej ma świadomość spełnianej roli społecznej i stara się dobrze wykonywać swoje obowiązki. Zdaje sobie sprawę z tego, że „odpowiada za treść i formę ewaluacji osiągnięć uczniów, a także za klimat jej przebiegu i wszelkie konsekwencje dokonanych ocen”⁵.

Magdalena Grabałowska

Bibliografia:

- Kupisiewicz Cz., *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1977.
Niemierko B., *Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki*, Warszawa 1999.

³ Cz. Kupisiewicz, *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1977.

⁴ B. Niemierko, *Między oceną...*, s. 151.

⁵ Tamże, s. 228.